

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE—

Cilt: V

Ankara, 28 Mart, 1929

Sayı: 122

İlim VE San'at Haftası

Rembrandt ve eserleri

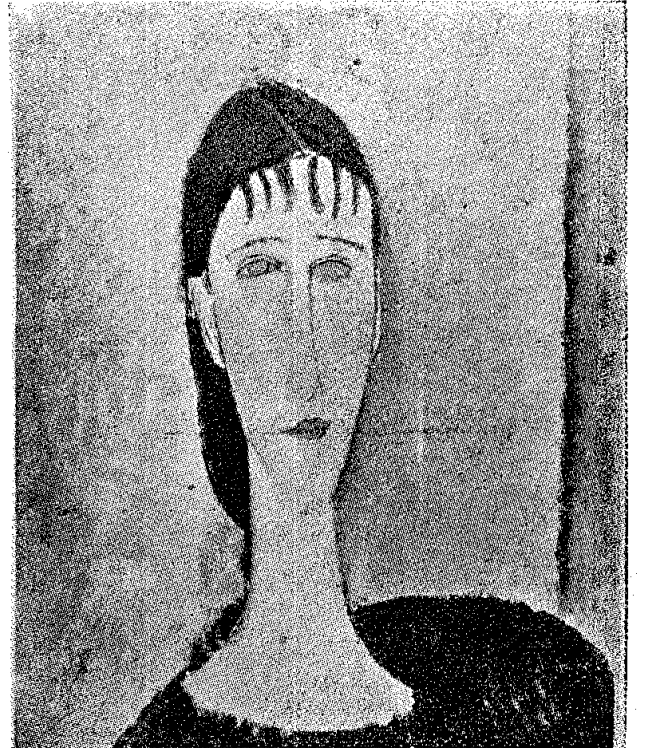
Kışın son aylarında İngiltere'de açılmış olan Holanda ressamı sergisi, Avrupanın hafızlık san'at ve ilim mecmualarında hâlâ, büyük bir alâka ile takip ediliyor. Bu hafta, bunların arasında mühim bir mevki işgal eden Rembrandt'ın eserlerinden bahsedeceğiz. Rembrandt'ın hayatı, kısaca anlatılmak istenirse, onun bir değirmencinin oğlu olduğu, bir müddet hayat ve san'atında muvaffak olup en sonunda sefalet içersinde öldüğü söylenebilir. Bugün fiat takdir edilmeyecek kadar kıymet verilen eserleri, hayatının son zamanlarına doğru 5-10 kuruştan fazla para getirmemeye başlamıştı. San'atkârın (Joden Breesstraat) daki evi hâlâ mevcut olup daima ziyaret edilmektedir. Bueve Rembrandt, Rubens, Van Dyck, Lucas von Leyden gibi san'at üstatlarının kıymetli eserleriyle doldurmuş, bu meslekdaşlarının tablolarına kıymet ve ehemmiyet

vermiş olması için onları, kendi fakirliğine rağmen, yüksek fiatlarla satın almıştır. Rembrandt'ın zengin renklere sevgisi hiç bir vakit eksilmemiş ve bu incizap bütün eserlerinde nazardikkati celbetmiştir. Hayatının muvaffakiyet ve şöhretle geçen kısmı (Teşrih dersi) ismini taşıyan eserle başlamış ve tamam on sene sürmüştür. Resimleri arasında kendi ailesine hasredilen tablolar, bilhassa büyük bir itina ile yapılmıştır. Bunların içinde, muhtelif devirlere ait kendi resimleri vardır. İşte onun gençlik ve saadet demlerine ait bir resmi. Bunda zinde, müsterih bir adam çehresi görüyoruz. İşte ressamın atelyesi. Bu Amsterdam'da yahudilerle meskûn bir mahallede bulunan Rembrandt'ın evinden bir parçadır. Ressam, musevî tiplerine çok alâka duyduğu için bu mahallede yaşamıştır. Artistin gördüğümüz başka bir resmi, onu iş elbisesile gösteriyor. O, artık

ihtiyarlamıştır; eserleri ancak bir kaç kuruşa satılabilmektedir.

Rembrandt'ın hayatının en parlak yıldızı Saskiya van Uylenburek'tu. Bu genç kadın Frisya'lı bir hâkimin karısıdır. Onun ressamla tanışıp birleşmesi artistin saadet günlerinin başlangıcı demektir. Fakat Sâskia'nın, evlenmelerinin sekizinci senesinde ölümü bu talisiz adamın şöhret ve refahına da nihayet vermiştir. Saskina Rembrandt'a dört çocuk hediye etmiş, lâkin son çocuğu olan Titus'tan sonra kendisini tophıyamamıştır. Zaten onun ne kadar hassas ve narin olduğu tablosundan anlaşılmaktadır.

Dünyada hiç bir ressamın oğlu Titus von Rijn kadar, tanıınamamıştır. Rembrandt, orta yaşa kadar çıkabilen bu biricik oğlunun, hayatının bütün devirlerinde resimlerini yapmış, onu ebediyen yaşatmıştır. Titus 27 yaşında ölmüş ve bir sene evvel evlendiği genç karısını

Ülra — Modern mesleğinde tablolar.

Mme. Zborowsky'nin portresi. M. Zborowsky'nin portresi.

Genç kız portresi

Rembrandt'ın Tabloları.

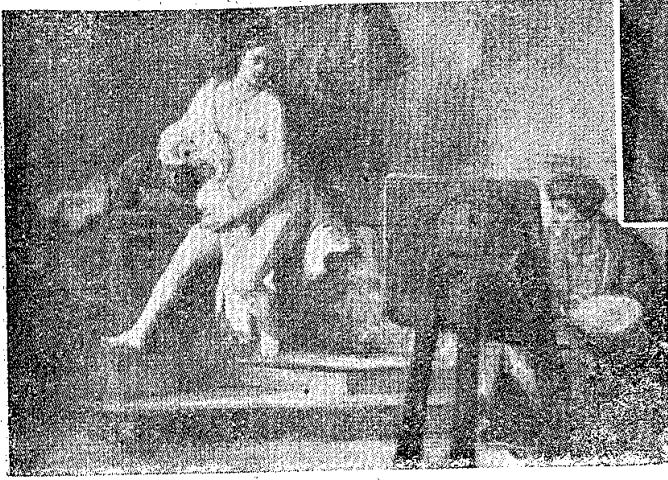
Rembrandt'ın kendi portresi.

*Rembrandt'ın zevcesi:
Saskia van Uylenburgh*

*Artistin oğlu
(Titus Van Rijn)*

San'atkârın atelyesi ve modeli

*Rembrandt
(İdbar ve ihtiyarlık devrinde)*

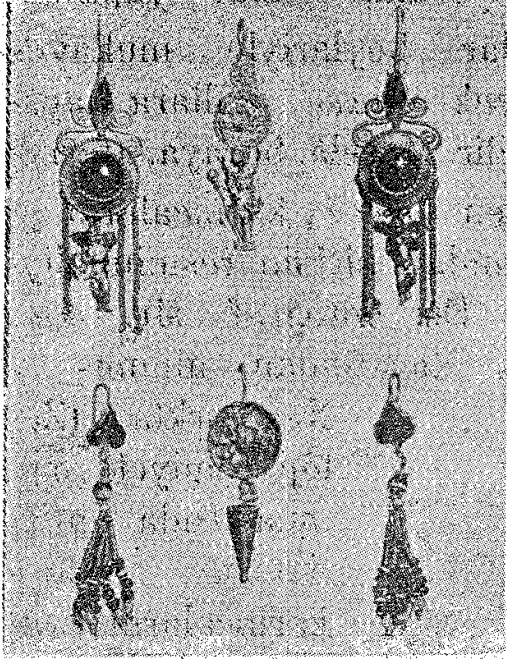

*Artistin hizmetçi ve
modeli: Hendrikje,*

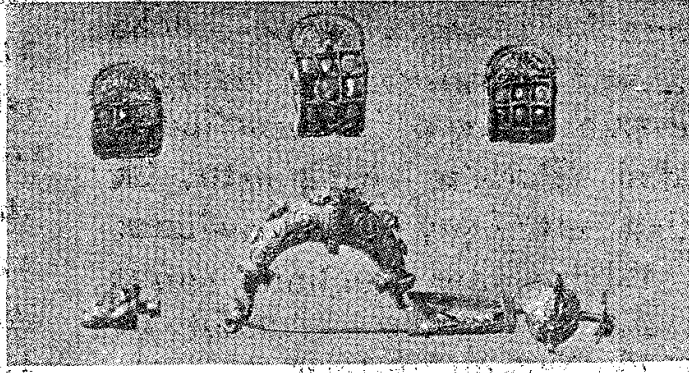

*Rembrandt'ın en büyük kardeşi
(Adrieen Van Rijn)*

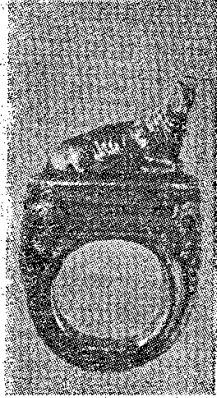
Eski mücevherat hazineleri

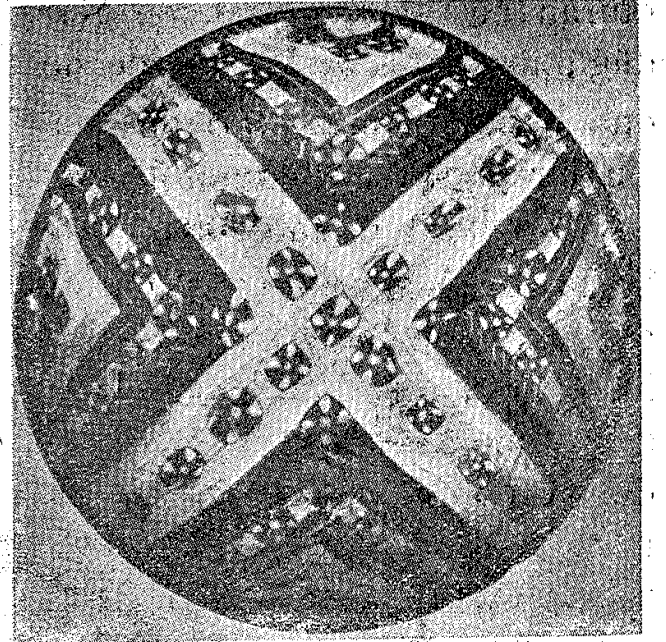
Milattan evvel 2-3-4 üncü asırlara ait Yunan küpeleri.

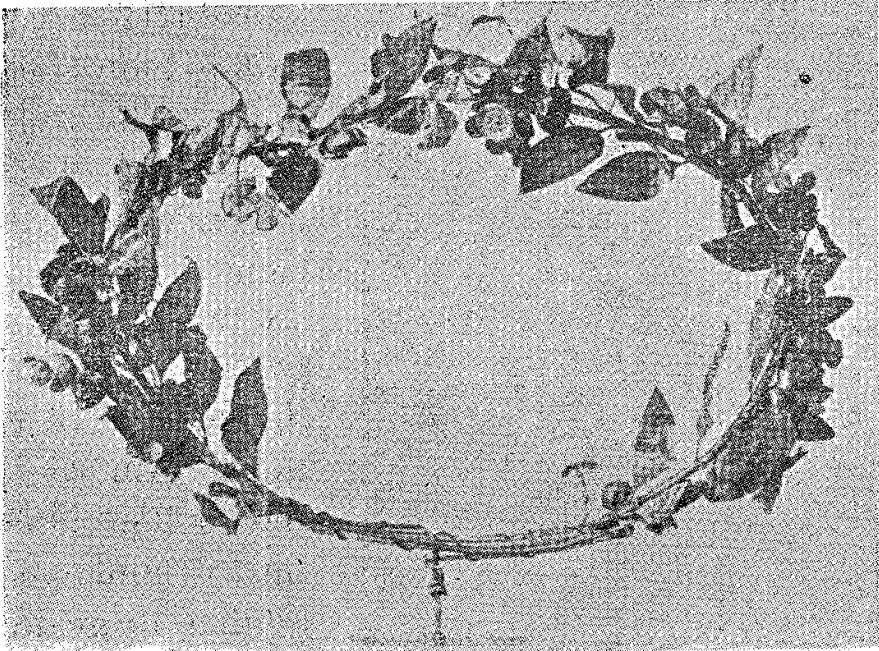
Yukarıda : üç Etrüsk küpesi.
(Milâtteu evvel 6' ıncı asra ait)

Bir Misena yüzüğü.

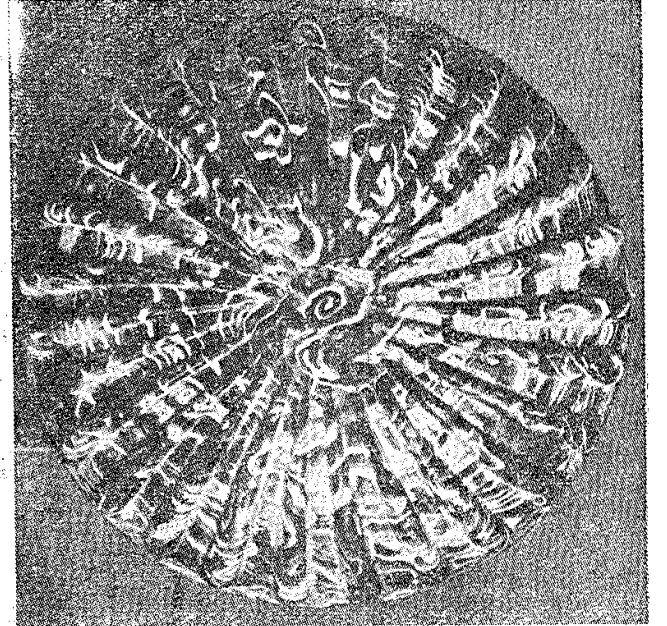
Milattan sonra birinci asırdaki cam mamulâtından.

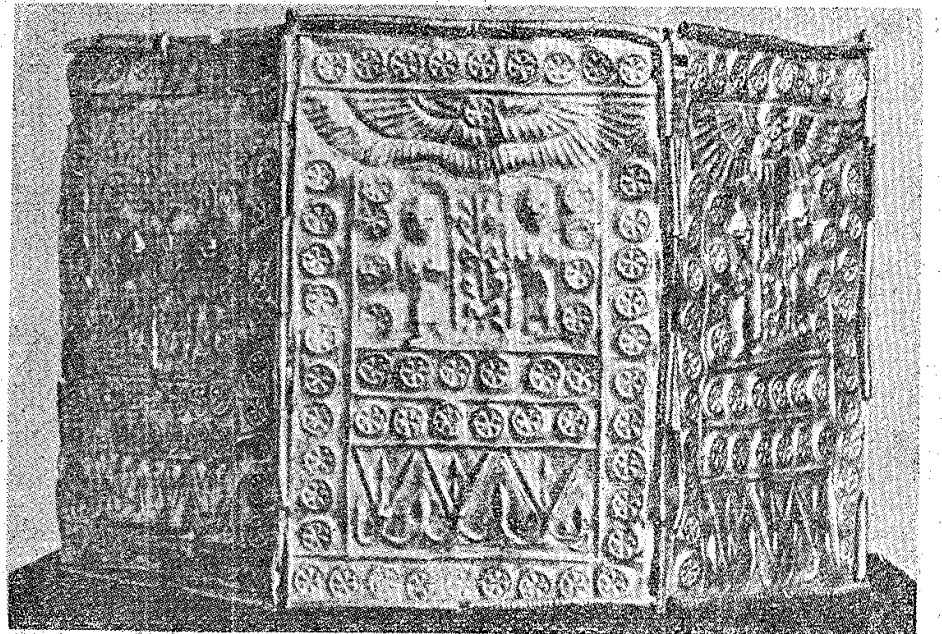
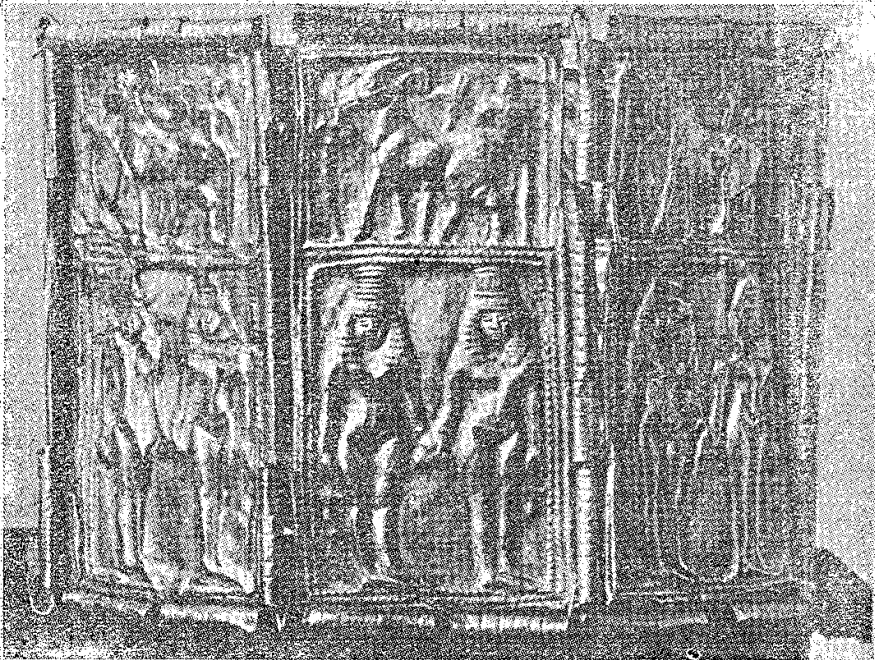
4 - üncü asra ait bir Yunan çelenği.

Antakye ilâhesi

1 - inci asra ait cam mamulâtından.

Fenikelilere ait altın taçlar.

yalnız bırakmıştır. Onu bir tabloda kırmızı ceketiyle sırasında oturan bir talebe halinde gör-
düğümüz gibi başka yerde de ona bırıkları yeni terlemiş na-
rın bir genç olarak tesadüf ederiz. Rembrandt'ın tabloları arasında Hendrikje'nin resmi de ayrı bir mevki tutar. Bu onun hizmetçisi, mürebbisi, modeli ve sadık bir arkadaşıydı. Karısının ölümünden sonra Hendrikje'nin idbar zamanının en kıymetli bir tesliyetkârı idi.

Rembrandt bahsine nihayet vermezden evel, onun kardeşi için yaptığı resmi de unutmamalıyız. Onun kardeşi, babasının mesleğini bırakmamış, Leyden de deyimenci olmuştu. Rembrandt'ın tablolarının bir çoğunda kardeşinin ağır ve kırışıklı simasına rasgeliyoruz.

Rembrandt'ın sefaleti onun ölmez bir artist olmasına mani olamamıştır.

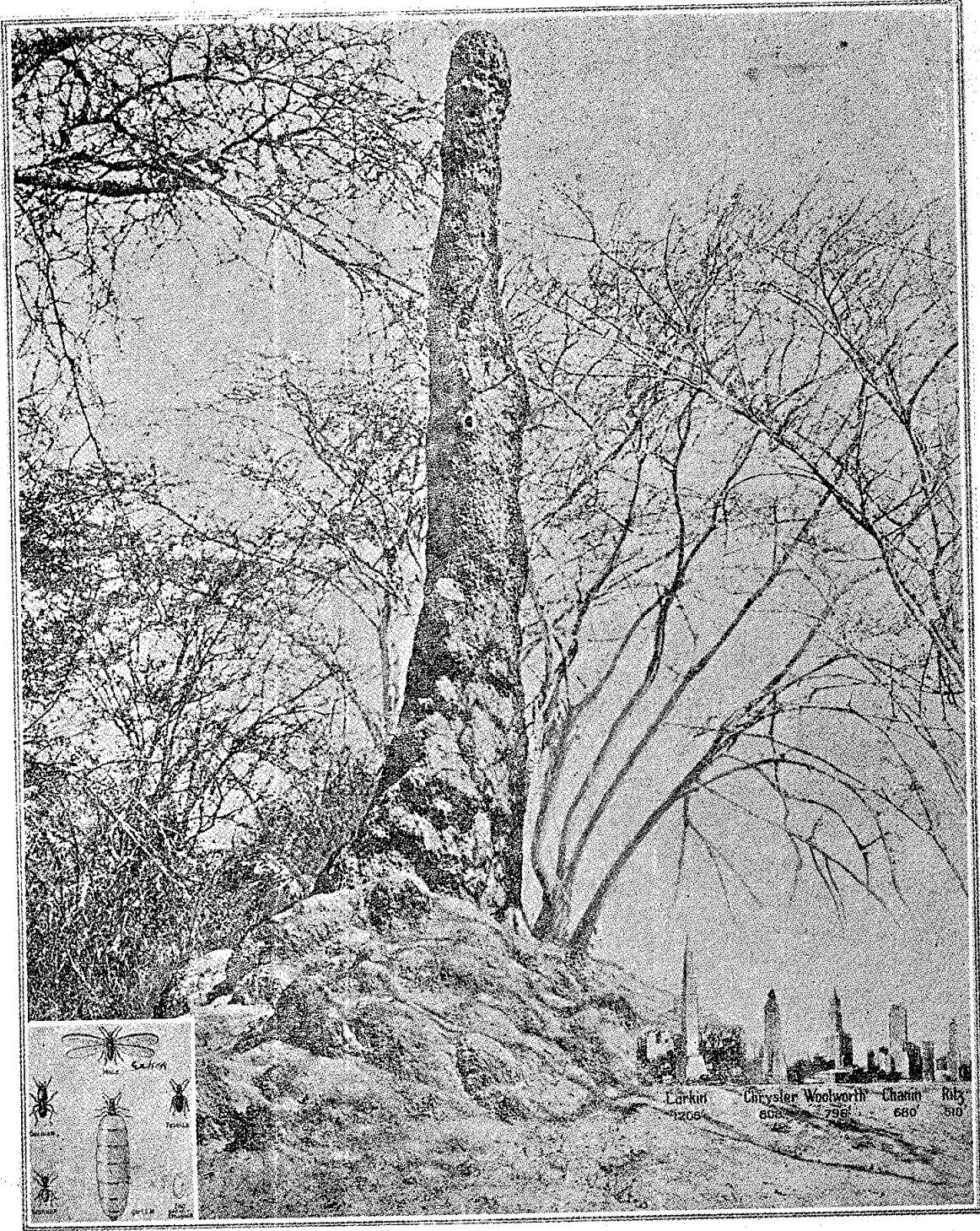
□ □ □

Eski san'at eserlerinden bahsederken biraz da san'atın yeni tezahürlerinden bir kaç nümune alalım. Resimde, son senelerde, Ultra modern denilen yeni bir meslek çıkmıştır. Buraya koyduğumuz tablolar bunlara birer misal teşkil eder. Resimler 1920 de sefalet içinde ölen Modigliani tarafından yapılmıştır. Bunlar o zaman epi münakaşayı celbetmişti. Bugün daha fazla hareket uyandırmıştır. Modiglia'

nin tabloları bu günlerde de (Lefevre galleries) de teşhir edilmektedir. Vaktile alayla karşılanan bu resimler şimdi deha mahsulü olarak telâkki ediliyor. Ressam esasen Livorno'ludur. Fakat Paris'te çalışmıştır. İlk iştiğal ettiği şey heykeltraşıktır.

Bu resimler bugünün san'at zevkini ve dokuz senelik bir telâkki farkını gösterir.

Karıncaların yattığı bir kâşane

(Termit) denilen beyaz karıncaların yuvası (20 kadem yüksekliğindedir. Her yuvanın içi Amerika'nın en büyük binasının sakinlerinin bir milyon misli miktarında karınca alır. Yandaki resimler Amerikanın en büyük binalarıdır.

Bir Karınca Yuvası

Karınca yuvası deyipte geçmiyelim. Bunların içinde öyleleri vardır ki yanlarında, en yüksek binaları tertip ve inşa eden insanların meydana getirdikleri eserler, pek naçiz kalır. Ben burada, karıncalar, Amerikadaki

en yüksek binalardan daha mürettefi yuvalar yapıyor demek istemiyorum; fakat yaptıkları yuvalar boylarıyla mukayese edilecek olursa akıllara hayret verebilir. Meselâ, buraya, (termit) denilen beyaz karıncaların yuvalarından birinin resmini alıyoruz. Bu fotoğraf Mr. Leon Bayer tarafından alınmış ve

Newyorkta, (Zeo-loji cemiyeti mecmuası)nda intişar etmiştir. Beyaz karıncaların yüksekliği bir parmağın 3 - 16 da biri kadardır; yuvalarının irtifai ise 20 ayaktır. Vasatı boyu 6 ayak olan insanın inşa ettiği binaların en yükseği (ki Amerikadadır) 1208 ayak irtifamdadır. Şimdi mimarlarla mimarı arasındaki nisbetlere bakarak karıncalar, insanlardan 7 defa daha yüksek evler yapıyorlar diyebiliriz. Resmimizde Amerikanın beş mühim binasının mukayeseli şekilleri de gösterilmiştir. En yüksek (sky-scraper Larkin binası olup 1208 ayak irtifamdadır. Sonra sırasıyla Chrysler, Woolworth, Chanin, Ritz gelir ki yükseklikleri 808, 796, 660, 510 ayaktır. Dr.

Ewers'in « karınca ahalisi » isimindeki kitabından anlaşıldığına göre: böyle bir karınca yuvasının dahili, en büyük beşerî mimarının istiap edeceğinin bir milyon misli ahali alabilir. Öyle karınca kolonilerine tesadüf edilir ki içerisinde böyle yuvalardan bin

yediyüz] tane vardır. Resimdeki yuvayı yanındaki ağaçlarla mukayese edebiliriz. Yandaki resimde soldan sağa doğru erkek, asker, dişi, işçi, bey arılarla büyütülmüş yumurtalarını görüyoruz.

Eski Mücevherat Hazinesi Fenike, Yunan ve Etrüsk İşleri.

Berlinde Baurat Schiller' in meşhur koleksiyonundaki eski mücevherler, bu defa satılığa çıkarılmıştır. Bunların içersinde çok kıymetli asarı atika vardır. Fenikelilere ait iki altın taç çok ehemmiyetlidir. Bunlar bir birine raptedilmiş ayrı pilaklardan müteşekkildir. Milattan evvel 8 inci 7 nci asırlara aittirler. Taç üzerindeki kadın resimlerinden mabut (Astarte) ye intikal edebiliyoruz. Çünkü aynı taçta keçi resmi de vardır; halbuki keçi mabut astarte'ye ait mukaddes bir hayvandır. (Burlington magazine) de Mr. Robert Zahn, bu taçlardan bahsederken diyor ki: «Yedi ve dokuz yekpare altın safiha teşkil edilen bu iki

kıymetli mamulât çok eski resimleri havi olması itibariyle çok ehemmiyetlidir. Üslûp Suriye, Fenike yahut Kıbrıs devrini hatırlatıyor. İlk defa her ikisini de birer kemer zannetmiştim. Sonraları bunların serpuş oldukları kanaatine geldim. Beni bu neticeye vardıran şey, evelce Roma İmparatorluğu devrine ait iki altın yaldızlı bronz pilak görmüş olmamdır. Bunun üzerine bunların da çok eski zamana ait altın taçlar olduğuna hükmettim.»

Koleksiyonda, milâttan sonra birinci asra ait cam Millefiori bardakları da vardır. Bunlar eski cam mamulâtının çok nefis nümuneleridir. Bir çok renklerle minelenmiş cam çubukların bir birine kaynatılmasile teşkil edilmişlerdir. Bazılarının üzerinde filgranlar görülür.

Eski mücevheratın nadir nümunelerinden biri de (Misenalılara ait bir yüzüktür. Bunun kaşında bir hayvan şekli vardır.

Milâttan evvel 6ncı asırda Etrüsk'lerin kullandığı küpelerle dördüncü ve üçüncü asra ait

tokalar çok san'atkârane yapılmıştır.

Eski Yunan san'atının en şaşıaalı devrinden kalan, yaprak ve çiçekle den yapılmış bir çelenkle 4 üncü, 3 üncü ve ikinci asırlarda, Yunanistanda kullanılan gerdanlıkları ve eski Antakya İlâhesinin şeklinde yapılmış bir tuvalet kabını da zikredecek olursak (Schiller koleksiyonunun en mühim parçalarını anlatmış o uruz.

Bu eski ve değerli eşyanın mühim bir kısmının, son senelerde müzelerindeki noksanları doldurmağa çalışan Amerikalılar tarafından alınacağı tahmin edilmektedir.

Son zamanlarda ihtiyaç neticesinde satılan bu gibi kıymetli eşyadan anlaşıyor ki hususî koleksiyon ardaki san'at eserleri mevcut büyük müzeler kadar bir çok yeni meşherler teşkil edecek kadar çoktur.

KÂZIM SEVİNÇ